

[Hilmar Baunsgaard.]

ning af, at der er en afmatning i de økonomiske konjunkturer. Hvad det sidste angår, kan vi rent statistisk måle forskellen, idet vi jo i de senere år har været vant til at skulle regne med en arbejdsløshedsprocent på kun omkring 1, altså vel nok i praksis den fulde beskæftigelse, medens vi i øjeblikket har en arbejdsløshedsprocent på godt 3, altså en tredobling. I sig selv alvorligt nok, men det ville alligevel ikke være en tilstrækkelig bedømmelse, om man kun tog sammenligningen med de nærmest foregående år, for til en bedømmelse af alvorens omfang hører jo også, at man sammenligner med perioden, før den økonomiske fremgang virkelig tog fart i Danmark. Og gør man det, vil man se, at går vi tilbage til slutningen af halvtredserne og ned igennem halvtredserne, så var det ikke en arbejdsløshedsprocent på 3, vi mødte, men så var det derimod ofte en arbejdsløshedsprocent på et årsgennemsnit omkring 10. Altså er der ikke tale om en situation, der på nogen måde tåler sammenligning med den, der var, før vi fik den industrielle fremgang, og det synes jeg er noget væsentligt at få slået fast, fordi det jo også gerne skulle give os mulighed for samtidig med at behandle problemerne alvorligt da at anerkende, at der er både tid og plads for, at man netop laver det sunde arbejde, som hedder kombination af de midler, der kan føre til den hensigt, man har.

Endelig finder jeg det meget væsentligt i bedømmelsen af den øjeblikkelige økonomiske situation at gøre sig klart, at man ikke med udsigt til heldigt resultat kan sammenligne med de økonomiske problemer, vi har haft for få år tilbage. Vi havde vanskeligheder i 1963, vi havde vanskeligheder i 1961, og vi har det altså nu igen, men ser man på årsagerne til vanskelighederne i begyndelsen af 1960'erne, ja, så var årsagerne ganske andre end dem, der i dag er skyld i vore økonomiske problemer. I begyndelsen af 1960'erne fik vi vore økonomiske vanskeligheder først og fremmest, fordi der var tale om et overskud af efterspørgsel på hjemmemarkedet; det var dette efterspørgselspres, der gav os vore problemer. I dag er det ikke et overskud af efterspørgsel på hjemmemarkedet, men derimod

et underskud i efterspørgslen på vore eksportmarkeder, der er årsagen til vore økonomiske problemer, og dermed er det også ganske klart, at man kan ikke i sin stræben efter at modvirke tendensen til et tilbageslag ty til de samme midler, som man tog i anvendelse, da årsagen var ganske anderledes.

En for stor efterspørgsel på hjemmemarkedet, ja, den kan man modvirke igennem højere afgifter, en strammere beskatning; der er vel grund til at tro, at en sådan politik kan modvirke økonomiske problemer forårsaget af et for stort efterspørgselspres. Derimod er det vanskeligt at tro på, at vi ved en stram finanspolitik, en afgiftshøjelse, kan tvinge udlandet til at købe mere i Danmark, og det er jo netop vort eksportproblem, der er hovedproblemet for dansk økonomi i øjeblikket. Derfor må man nok erkende, at skal vi virkelig afhjælpe det tilbageslag, der er i vores økonomi, så er en eksportfremgang det eneste sikre middel. Bedre afsætningsmuligheder på udenlandske markeder er så givet det, der ville virke bedst, og skal man se på mulighederne for det, ja, så er det jo igen ganske klart, at det, der sikrest ville kunne give os bedre eksportmuligheder, ville være, om det økonomiske tilbageslag, der er i de lande, som først og fremmest er kunder i Danmark, blev vendt til ny fremgang.

Men nu må man jo desværre erkende, at om der skal ske en ny opgang i de økonomiske konjunkturer i England, i Sverige og i Vesttyskland, som er vores 3 hovedkøberlande, det har vi i Danmark meget ringe, om overhovedet nogen indflydelse på. Derfor er vi altså i bedømmelsen af mulighederne for at få en konjunkturopgang på disse landes markeder i det alt væsentlige henvist til at holde os til håbet.

Statsministeren gav i dag, som det er gjort tidligere fra regeringens side, udtryk for en vis forventning om, at der relativt hurtigt ville komme et konjunkturomslag på disse markeder, et konjunkturomslag, der skulle føre til bedre afsætningsmuligheder også for danske varer. Alle må være enige med regeringen i dette håb. Spørgsmålet er, hvor realistisk det, når alt kommer til alt, er. Se, England er jo fortsat Danmarks største kunde. En bedømmelse af